

## ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ

İKBAL ARGON

Millî Kütüphane Aksiyon Servisi Şefi

**M**emleketimizde adı henüz yeni yeni işitilen bu müessese Amerika' da uzun yıllardan beri yerleşmiş bulunuyor. 1949 senesinde kütüphanecilik stajı için gittiğim bu memlekette bu tip kütüphanelerin en aşağı 120 tanesini ziyaret ettim ve "ağaç yaşken eğilir" atasözümün burada canlı bir misâlini gördüm. Bugün tamamen bir ilim haline gelmiş olan kütüphaneciliğin en zevkli taraflarından biri muhakkak ki çocuk kütüphaneciliğidir. Çünkü bu tip kütüphanelerde çalışan kütüphanecilere düşen vazife çok önemlidir, onların küçük okuyuculara aşılıyacıkları kitap sevgisi, istikbalin gençleri olacak bu yavrulara bir Temel Eğitimi teşkil etmektedir. Çocukken okumanın zevkini alan insan büyüdükten sonra bu zevkten ne pahasına olursa olsun vaz geçmez ve okuyan bir milletin temeli de hiç bir zaman sarsılmaz.

Çocuk kütüphaneleri müdavimlerinin yaşları umumiyetle 3-14 arasındadır. Şimdi hatıra şöyle bir sual gelebilir: okul çağında olmayan çocuklar kütüphaneden ne anlar? Amerika çocuk kütüphanelerini gördükten sonra böyle bir sual sormak hatırımızdan geçmiyeceği gibi kendi çocukluğumuzda çocuk kütüphanelerinden mahrûm kaldığımızı son derece üzüldürüz. Hiç bir hususta başka memleketlerin çocuklarından geri olmayan yavrularımızı millet için hayrı olan bu güzel zevkten niçin mahrum etmeli.

Şimdi size Amerika'da sayısı binleri aşan çocuk kütüphaneleri hakkında bir fikir vermeğe çalışacağım. Kütüphanenin kapısından içeri girildiği zaman görülen manzara şudur: aydınlık bir oda, alçak kitap raflarıyla renk renk küçük masalar ve iskemleler, güzel çiçekli perdeler, duvarlarda çocuk masallarından bazılarını canlandıran tablolar. Raflarda büyüklerin bile ilgilerini çekecek kadar güzel resimli kitaplar ve bunların hepsinden daha çok göze çarpan güler yüzlü, sevimli bir kütüphaneci. Bir çocuk kütüphanesine kütüphaneci tayin ederken en çok aranan vasıf çocuk sevgisi, sabır ve yaratma kabiliyetidir. Çünkü bu kütüphanenin müdavimleri kütüphaneciden bunları bekler. Okul çağında olan okuyuculardan bahsetmeden

önce miniminileri ele alalım. Bu çocuklar velilerinin refakatinde gelirler ve veliler tarafından doldurulan bir giriş kartı almak suretile kütüphaneye yazılırlar. Bunların kitapları ayrı bir köşededir ve kitaplarını kendileri seçmekte serbesttirler. Bu kitaplar, altlarında bir iki kelime ile izahat veren güzel renkli resimlerden ibarettir. Kütüphaneci veya velisi, çocuk, kitabı seçerken hiç bir müdahalede bulunmaz, ancak evvelce aynı kitabı almışsa bunu ona hatırlatır. Eve götürdüğü bu kitabı annesi çocuğa okur ve resimlerle izahat verir. Bundan başka haftanın muayyen bir gününde kütüphanede tertiplenen bir masal saati vardır. Bu saatte küçükler kütüphaneye gelirler, ufak iskemleler bir halka şeklinde dizilir, kütüphaneci masal kitabını çocuklara çevirtmek suretile masalı anlatır ve resimleri gösterir. Bu şekilde masalı öğrenen yavrular okula başlayıp okumayı öğrendikleri zaman zaten bildikleri masalları kendileri okumak isterler ve yine bu kitaplara dönerler. Bu masal saatleri ilk okul öğrencileri için de tertiplenir, yalnız burada okunan masallar kahramanlık, seyahat v.s. mevzuundadırlar. Hattâ çocukların ufak piyesler ezberleyip oynadıkları da vakidir. Kukla ve karagöz gibi çocukları eğlendiren oyunları da bazı kütüphaneler faaliyetleri içerisine almışlardır. Yine okul çağındaki çocuklar için tertiplenen faaliyetlerden biri de yaz tatilinde kitap okuma müsabakasıdır. Bazı kütüphanelerde 10 kitap okuyanlara bir nişan veriliyor, bazılarında ise o yaz en çok kitap okuyanlara mükâfatlar dağıtılıyor ve gazetelerde bunların resimleri neşrediliyor. Resminin gazetede neşredilmesini hangi çocuk istemez? Ufak bir kütüphanede 12 yaşında bir okuyucunun yaz tatilinde 107 kitap okuduğunu söylediler. Müsabakaya iştirak edenler bu kitapları okuduklarını ispat etmek için kütüphaneciye onu kısaca anlatmak veya bir kaç satırla özetini çıkarıp vermek zorundadırlar. Bu anlattığım çocuk kütüphaneleri Halk Kütüphanelerine bağlıdır. Okul kütüphanelerinin bazıları yaz tatilinde haftanın muayyen günlerinde ve saatlerinde açıktır, bazıları ise tamamen kapalıdır. Çocukların çok olduğu semtlerde kütüphaneler, faaliyetleri içerisine film göstermeyi, plâklarla müzik dinletmeyi, hattâ ufak orkestralar teşkil etmeyi ve müsamereler tertiplemeyi almışlardır. Bu kütüphanelerde çocuklar yüksek sesle de konuşabilirler, çünkü bu müesseselerde ders çalışılmaz, onların maksadı dinlendirmek ve çocuklara okul dışında kitap okutmak ve umumî bilgilerini arttırmaktır. Bizim de en büyük temennimiz memleketimizde bu nevi kütüphanelerin bir an evvel kurulmasıdır.